

Předpláči se

Pro Prahu: celoročně 5
zl., půlletně 2 zl. 50 kr.,
čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
Pro venkov: celoročně
5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl.
80 kr. čtvrtletně zl. 1.40
Jednotlivá čísla prodá-
vají se po 12 kr.
ednotlivé přílohy hud.
po 50 kr.,
Za inseráty se platí mimo
kolek pouze 2 kr. za řá-
dek drobného písma.

DALIBOR.

Časopis

Jen frankované listy
přijímají se.
Rukopisy redakci zaslané
nevracejí se.

Předplatné přijímá admi-
nistrace v č. 147-I.
(Karlova ulice.)

Dopisy týkající se redakce
buďtež zaslány franko
p. dru Ludevítovi Pro-
cházkovi do č. 9
v Ječné ulici.

věnovaný zájímům světské i církevní hudby a zpěváckých spolků českoslov., zároveň pak
organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každý pátek.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památné dni hudební.

9.	ledna	1810 nar. Václav Linda Matoušek, výborný housl. — v Tenovicích.
"	"	1821 nar. P. Pavel Křižkovský, sklad. — v Holasovicích.
"	"	1870 poprvé prov. Rossiniho „Missa solennis“ — v Praze.
10.	"	1760 nar. F. R. Zumsteg, sklad. písní — v Sachsenfluru.
"	"	1861 † Jan Vilém Erbek, výb. flétista — v Koceradech.
11.	"	1793 nar. Jos. Beneš, housl. a člen dvorní kapely vídeňské — v Batelově (na Moravě).
"	"	1801 † Domenico Cimarosa, op. sklad. vl. — v Benátkách.
"	"	1837 † John Field, sklad. — v Moskvě.
"	"	1871 I. prov. Smetanovy „Prodané nevěsty“ — v Petrohradě.
12.	"	1769 nar. Bedřich Rochlitz, spis. hud. — v Lipsku.
"	"	1794 nar. Frant. Hauser, sklad. a řed. konservatoře mnichovské v Krasicích (u Prahy).
"	"	1837 nar. Adolf Jensen, sklad. — v Královci
13.	"	1764 nar. Frant. Lauska, sklad. — v Brně.
"	"	1792 uspořádali pražští umělci hud. velkou akademii v divadle ve prospěch pozůstalé rodiny Mozartovy, v nížto Jan A. Vításek přednesem koncertu Mozartova pravý úžas vzbudil.
"	"	1818 nar. Fr. Xaván, sklad. — v Branné (u Jilemnice).
"	"	1871 I. provoz. Měchurovy zpěv. „Marie Potocká“ — v Praze.
14.	"	1851 † Gasparo Spontini, op. sklad. — v Majolati.
"	"	1859 † Jos. Friedlovský, výb. klarinet. — ve Vídni.
"	"	1872 † Jos. Kryšt. Kessler, sklad. — ve Vídni.
15.	"	1783 nar. J. F. Lesueur, sklad. franc. — v Abbéville.
"	"	1870 poprvé vystoupila Emilie Bubeníčková na českém div. pražském (co „Julie“ v Gounodově zpěv. „Romeo a Julie“).
"	"	1873 I. prov. Rimskij-Korsakova zpěv. „Pskovitanka“ — v Petrohradě.
16.	"	1761 † Ant. Jiránek, výb. housl. český (otec slov. zpěvačky Kochové) v Drážďanech.
"	"	1804 nar. K. A. Krebs, sklad. a dvorní kap. saský — v Norimberce.
"	"	1843 nar. Ant. Šoch, kontrabas. — v Mníšku.
"	"	1862 † Alois Karel, sklad. a čelista — v Praze.

O vývinu písně národní a jejím významu.

(Pokrač.).

Sděluje V. Novotný.

Původní živel české písně z pohanských dob poznenáhla udušen byl zpěvy církevními částečně řeckého částečně římského původu. Nejstarší památky melodie české zbyly nám v písní Svato-Václavské a Svato-Vojtěšské — a ty jsou předc založeny na toninách církevních. Kdo tedy říci nám může, jak vyhlížely původní melodie Čechův pohanských, z jakých tvarův se skládaly?! Stopy tvarův těch ovšem nikdo nedovede vyhledati — vždyť tvary melodické nejsnáze jsou změnám přístupné, tím spíše, pakli nedovedl je v dobách tehdejších nikdo v pevném písmu zachovati. Nejstarší památky české hudby,

jakými se můžeme vykáhati, založeny jsou všechny již na toninách cizích, nečeských (původně nepohanských) — církevních a vyznamenávají se vesměs zvláštním tím rázem hudby církevní a provanuty jsou duchem směru toho. Do Čech vnikl zpěv gregoriánský z Mohuče, sídla to metropolitů Čech a Moravy, odkudž mnichové jej v tyto země přinesli. Duchovenstvo české — jak zní zprávy z doby té — zavedlo mezi sebou v studiu nových zpěvů těch a kdo jen poněkud měl nadání a vlohy ku básnění či komponování, zkoušel je především na tak zvaných sekvencích. Základním pramenem všeho byl zpěv gregoriánský. Pakliže si zpěváci „vymyslili“ vlastní novou melodii, bylo to zcela přirozené, že jejich paměť neustálým prováděním zpěvu gregoriánského formami jeho byla tak naplněna, že bezděčně to míti muselo vliv na vynalezení „nových“ těch melodií a sice tak, že co si „vymyslili“, vždy neslo na sobě jaksi ráz obvyklých těch ritualních intonací. Vznikání zmíněných sekvencí jest věru podivuhodné a pro vývin národní písně veledůležité. Během IX. století byl responsoriální žalm „graduale“ omezen na jediný verš; za to bylo ono o velikonocích připojované „alleluja“ k dlouhým vokalisím vyšperkované a (zvláště v „introitu“ a „graduale“ samém) při slavnostních službách božích celé fráze buď ze žalmů či vůbec z písma sv. jsou tu co vložky použity, které jsou nazývány: ornaturnae, forciturnae, versus intercalares, trophi (kehrverse z řeck. τροπέω a τροπος) nebo festivaе laudes či konečně prosaе, pakli byly v řeči nevázané složeny. Po čase začali mnozí oněm vokalisím na „alleluja“ tekst podkládati, totiž ony právě zmíněné prosy z písma sv.; tyto zpěvy pak jsou nazývány sekvence.*) Tím způsobem přihlíženo

*) Sekvence slouly snad proto, poněvadž posazeny byly na „neumy“, jež následovaly po „alleluja“ (sequentes neumas), či snad že po nich evangelium následovalo (sequebatur). —

k tomu, aby v ona bezeslovná melismata opět smysl a rozum byl přiveden. Mezi hudbou a tekstem utvořily se zcela nové poměry: koloratury v „alleluja“ byly totiž původně čistě hudebně vynalezené a nezávislé od žádného slova. Podložená nyní slova se musela tedy hudbě již hotové přispůsobiti — obyčejný to proces národní písně: neboť i tu lid k melodiím již hotovým, umělým, jež byl kdesi maně zaslechl, svá slova přibásňuje. Lid může býti básníkem, nikdy ale skladatelem, jenž by dle hotových již slov melodii vyvínoval. Tím se právě liší národní píseň od umělé! Tento čistě hudební živel, jenž zvláště v těchto sekvencích tak platně se jeví co vlastní výkvět zpěvu gregoriánského, velkou hraje roli nejen v oboru písně národní, nýbrž i v oboru pozdější hudby instrumentální, která vzor si brala z volných těch koloratur. V celku pak přijala hudba od poesie nové živly: časomíru určitou, pořádek a pohyb pravidelný (takt). Tyto sekvence stály naproti hymnám v takém poměru jako volná, přirozená poesie k vázané, umělecké poesii. Tyto sekvenční melodie jsou i jinde co vzor uznány a nápodobeny — rozumí se, že mají všechny za základ zpěv gregoriánský. Vedle těchto sekvencí, jež původ svůj vzaly v klášterech — tehdejších to konservatořích zpěvu církevního — jsou ale též ještě a sice od lidu při službách božích, při procesích či před bojem podobné písně z téže půdy zpěvu gregoriánského vyrostlé zpívány, jež směle nazvati můžeme písněmi národními, ačkoliv často bývají raději k sekvencím počítány a mnohé z nich církví samou jsou výslovně za sekvence uznány. „Stabat mater“ a „dies irae“, tyto divuplné melodie, na nichž nejznamenitější skladatelé své umění zkoušeli, povstaly na základě oněch sekvencí v ústech lidu. Nejstarší však památka těchto národních sekvencí jest staroslavská píseň sv. Vojtěcha, jejíž původ mnozí kladou v doby ještě mnohem starší. Jisto jest, že píseň ta ve

formě, kterou jí sv. Vojtěch dal, již v r. 992 od papeže Jana XV. byla schválena. Od r. 1039 zpíval ji vždy lid na hrobě sv. Vojtěcha vedle dómu pražského, když dlouhá sucha v Čechách panovala. Před bitvou u Croissenbrunu (13. července 1260) kde Otakar II. uherského krále Belu IV. porazil, zpívána jest tatáž melodie co píseň válečná*). Během XIV. stol. zpívala se nejen při procesích nýbrž i před kázáním; od r. 1654 zpíval ji vždy lid na konci slavných služeb božích a ještě podnes zpívá se při rozličných příležitostech. Nejstarší notace písně té, kterou máme, pochází teprve z roku 1397 od jistého mnicha z kláštera břevnovského u Prahy, jenž mimo to připojil k písni té učený filosofický komentář (cituje dokonce Aristotela!) a některé subtilní mluvnické vysvětlivky a poznámky.

Novější pendent k písni sv. Vojtěcha jest píseň sv. Václava, kterou však již Beneš z Veitmile v r. 1368 nazývá písni od starodávna prozpěvovanou (cantonem abolim cantari consuetam), a která tedy není, jak Balbín udává, teprve 1343 od prvního českého arcibiskupa Arnošta složena. Oba zpěvy, jež v zevnějších formách podivuhodnou shodu projevují, jsou melodie plné síly a mohutnosti. (Viz: Ambros Dějiny hudby II, 116 s příloženou notací).

Z těchto tak zvaných sekvencí vyvinul se během času zvláštní národní zpěv tím, že lid si melodiím, jež slyšel v kostele, podložil nějaký světský text; celek ten pak přirozeným českým rytmem (z ducha řeči přijatým) oživil, z čehož povstaly písně milostné, posměšné, kouzelná říkadla atd. (Pokračování),

*) Nástupce Kosmasův mluví o českých vojíněch v bitvě mezi císařem Lotharem II. a vévodou Soběslavem I. následovně: „Tam diu clamantibus Kyrie, dum Deus omnipotens sua misericordia et suo sancto nuncio Wenceslao nostro protectore, vicit nostros hostes.“

F E U I L L E T O N .

Ze zašlých dnů.

(Vzpomínky ze života Bedřicha Chopina).

(Dokončení).

III.

A zase přeletěla řada let. — Chopin hraje v nevelkém saloně, při otevřených oknech, okolo něho jasná noc, horoucí noc jižní; Chopin dlí na ostrově středozemního moře — na Majorce; časem zabloudí oko mistra v pološero noci — spočine na štíhlých palmách, jichž listy vítr nešelestí, jež podobny sloupům antickým, v vážném klidu trvají. Na obzoru vystupuje bouře, velké kapky deště, jako slzy dlouho zdržované, kanou na vroucí zemi, padajíce na velké listy palmové, ruší hluboké ticho noční jednotvárným šepotáním. Vládce tonů dlí samotěn. V komnatě panuje jemné šero, lampa k stropu zavěšená bledým jen svítem proniká temnotu. Mezi oknem a pianem stojí psací stůl, mezi papíry i knihami, láhvičkami s vonávkami, vedle šátek s nehotovým vyšíváním. Na stěnách krajiny, skizy, nad pianem akvarela, podobizna dámy s temným okem, s temnými vlasy.

Hrající čas od času upře zraky na obraz; v kmitavém svitu lampy zdá se, že oddychuje krásná, vyobrazená dáma — a znovu patří v šero noci. Monotonní šelestění volně pa-

dajících krápníků deště zdá se, unavuje, nudí ho, na čele rozložila se chmura, rty těsněji se umknuly. Jakoby zapuditi chtěl nemilý pocit nudy, uderuje v mocné harmonie koncertu do F-mol (který dedikoval kněžně Potocké). Věru jinak zní dnes hra Chopinova než před lety v pokojích Radziwillových, když u piana stála sličná Eliška Radziwillowna! Tenkrát byly to teskné dumy, sloučené z tesknoty, naděje a rozvlněné touhy; dnes zní jak píseň ukojené touhy, každý ton to jeví. Ono štěstí snivé změnilo se v lásky vášeň.

Bedřich Chopin, ač ho velebila Paříž a zraky veškerého hudebního světa naň obráceny byly, neocítil se ještě v zenitu slávy své — pěnivý pohár štěstí smrtelníků však již tisknul k práhnuocím rtům. George Sandová, žena genialná, provázela jej na ostrov Majorku, vzavši na se úkol, bdíti nad zdravím umělce, ježž lékaři francouzští mněli za ztracené. Chorý pozdravil se! díky jemnému podnebí, díky krásným očím . . . láska vykonala netušený zázrak!

Oddálení hluku chladného, závistivého světa, ssáli život plný lahodného snění na ostrově blaženém, láska, hudba, poesie, plnily co den nově přetékající pohár štěstí. Ideální Chopin věřil v nekonečnost blahého snu! Štěstím opojen snil v duchu svém zlaté sny — a nepokojná ruka družky jeho napsala na skončené dílo nápis: „Dva šťastní na Majorce“ a počínala nové „Návrat do Paříže“. George Sandové bylo teskno

Rubinstein co skladatel oper, oratorií a symfonií. *)

A. V. Ambros.

Dějepisci hudební budoucích časů budou v rozpacích, majíce nakresliti duševní obraz Antonína Rubinsteina. Z děl Haendla, Bacha, Haydna, Mozarta, Beethovena, K. M. Webra a j. v. můžeme sobě jich obraz (totiž jich obraz umělecký, nikoliv snad nahodilý jich zevnější zjev osobní) vytvořiti v určitých rysech — a naopak, místo touto synthetickou jdoucí cestou analytickou, podána-li nám duchaplným znatelem trefná charakteristika Haendla, Bacha atd., nalezneme k ní doklady v jednotlivých výtvořech mistrových — veškeré jednotlivosti, aniž by k sobě stály v nějakém vnitřním odporu, splynou všude v jeden celek. Dojem tento budeme míti i tenkrát, pojmeme-li celou dráhu umělcovu co pokrok a vývin neustálý, následkem něhož začáteční díla umělcova tak nápadně se liší od oněch, jimiž skončil, jak to nalezneme ku př. u Beethovena; v Beethovenovu septuoru jest konečně také Beethoven deváté symfonie, rysy písma se změnily, ruka písíci zůstala tatáž. Umělci, kteří jsou v slohu svém hned z počátku úplně hotovi a v umělecké své fysiognomii po celou dobu svého tvoření již ni jediného tahu nemění, jako J. Šeb. Bach, jsou zjevy velmi vzácné. Jak je to s Rubinsteinem? Dějepisci budoucí budou mu muset vykázat mezi skladateli naší doby jedno z nejpřed-

*) Podáváme tuto laskavým čtenářům vyňatek z nejnovějšího díla věhlasného spisovatele a krajana našeho dra. Ambrose „Bunte Blätter“, námi již oznámeného, aby sami učiniti si mohli úsudek o zajímavosti celého spisu. Red.

po víru velkého světa, který před několika měsíci opustila pro přítele svého. On neprobudil se ještě z rozkošného snu a ona již vytržlivělá s chladnou myslí pronést se hotovila strašná slova: „Musíme se buď vrátit nebo rozloučit!“

Krůpěje deště padaly ještě na zemi, ještě nevrátila se zbožňovaná z procházky, na které ji nemohl miláček provázeti. Tak dlouho jej nikdy nezůstavila samého. V Chopinově duši vystupovaly děsivé obrazy: „kdyby umřela, kdyby mne opustila a víc se nevrátila!“ Bledé čelo se schýlilo, bol v slzách se vyhlil, slzy v tony se vtělily — prsty Chopinovy dotkly se klavesův, zaznělo praeludium Des-dur, v průvodě padající tony Des a As — kanoucí slzy.

Zadumaný poeta neslyšel blížících se kroků, neslyšel, jak u dveří stanula ona, po níž práhnula duše jeho, neviděl, jak tichounce k pianu se blížila s věncem z kvítí v ruce v bílém jemném šatě, upjatém zlatou páskou, za níž tkvěla malá dýka, slaměným kloboučkem, s perlami krůpěj dešťových na bujných kadeřích.

Přišla s pevným úmyslem říci: „Vraťme se co nejrychleji; to povětrí, ten hluchý klíč mne usmrtí!“ a nyní stojí jak k zemi přirostlá, s dechem zatajeným naslouchá nářkům bolu, cítí slzy žhavé, kanoucí v tónech na srdce své. Poslední slza zkanula, poslední dozněl ton — květy vypadly z bělostné ruky — rámě milené objalo šíji básníka, krásná ústa zašepkala: „Ubohý příteli, odpusť mi. Tak dlouho jsem tě samého zůstavila!“

Kam se poděl smutek, kam obava smrti, slzy? Mžikem vše změněno, zapomenuto. Venku padaly mocnější kapky deště na listy palem a s nich na keře růžové — leč kdo by na to dbal? Na divaně sedělo dvě šťastných a Chopin prosil svou Sherezadu: „Nyní mi vypravuj nějakou pohádku a nikdy víc neopouštěj svého Bedřicha!“

E.

nějších míst — nemálo však se zarazí, vystoupí-li při tomto estheticko-kritickém „prohlášení nesmrtelnosti“ (propositio inversa právníckého, „prohlášení za mrtvého“) nějaký kontradiktor, oponent, nějaký „advocatus diaboli“ a předloží-li jim jisté práce skladatelovy. Jest to na př. možné (budou se ptáti), že dílo takové jako symfonie „Okeán“ a dílo jako zpěvohra „Feramors“ vznikly z jedné a téže fantazie, že náležejí jednomu a tomutěž autorovi? Překrásná, mohutná symfonie a zpěvohra, pro jejížto prázdnotu, nedostatek myšlenky a života vůbec bychom si zoufati mohli nad talentem skladatelovým, že bychom skoro byli nakloněni, připustiti, že umí skládati, avšak upříti mu schopnost k tvoření! — „Což vydává pramen z tohotěž otvoru sladkou i hořkou vodu?“ ptá se apoštol Jakub. Tento odpor nalézáme u Rubinsteina často již v jednotlivých skladbách — podobají se často královské slité soše ze zlata a bezcenného kovu v Goethově bájce. Zvláště zdá se Rubinsteinovi, pohybujícímu se v říši instrumentální nejvolněji a nejšťastněji, slovo (tekst) býti velikou přeházkou. Tvrdil-li onen na polo potrhlý kněz, o němž Goethe vypravuje, „že slovem vše lze působit“, tož bychom o Rubinsteinovi mohli naopak říci, že u něho slovo vše pokazí. Toho důkazem jest jeho oratorium „Ztracený ráj“ stejnou měrou jako opera „Feramors“. Ba říci musíme, že čistě instrumentální čísla ve „Feramorsu“ jsou poměrně lepší a zajímavější, ku př. čísla baletní (ačkoliv i tato rovnati se nemohou baletní hudbě Glukově neb Meyerbeerově), že první takty zcela krátké instrumentální přede hry nás překvapují svou krásou, snívá, fantastická to pohádka z orientu, as podobná jako přede hra k Šumanově „Peri“ — avšak jak mile vzešla opona, tož nám hned první sbor, jenž líčiti má veselý vír slavnostně rozčileného lidu, místo toho podává nepříjemný obraz zmatku, ovšem proti úmyslu skladatele. Chci oněm dějepiscům budoucnosti sděliti k vyličení Rubinsteina aspoň jedno podobenství, kteréhož, budou-li chtíti, mohou použiti. V zapomenuté jedné knize Kotzebua, jejíž titul zní „Kroniky“, nalézá se pohádka, při níž autor patrně myslel na Wielandova „Oberona“, v pohádce té vypravuje se o králi Purmentorovi, jenž jest velikánským obrem, avšak jen až k půlnoci, neboť, jak mile uhodila dvanáctá, scvrkne se na trpaslíka a stane se teprv zase obrem, jak mile vyjde slunce. Mohlo by se as říci, že Purmentor-Rubinstein na příklad symfonii „Okeán“ psal před půlnocí, operu „Feramors“ však po půlnoci.

Tekst „Feramorse“ jest spracován od Jul. Rodenberga dle Tom. Moorovy básně „Lalla-Roukh“. Báseň Moorova jest vysoce poetická, epizoda s „Peri“ zejména stala se (nikoliv snad teprv hudbou Sumanovou) slovitnou, ba ještě více, populární; a živý interes pro „zemský ráj v Roknabadu“ pro Kašmir (interes, jenž se dříve, aspoň pokud se týče dám, hlavně obmezoval na shawly tam vyráběné) datuje teprv hlavně od básně Moorovy. Z ní čerpal Julius Rodenberg své libreto. Kdybychom měli děj jeho vypravovati, byli bychom v nesnázích — básník ohradil

se jaksi již z předu názvem „lyrická“ opera proti námitce, že se v „Feramorsu“ vlastně děje tolik co nic.

Jakkoliv jest libreto chudinké — tož přec se ptáme, co by z něho na př. K. M. Weber byl udělal, skladatel „Oberonu“, jehožto libreto ovšem trpí chybou opáchnou a přeplněno dějem rychle střídající se sceny jako v kukátku nám předvádí. Zrovna jako Weber v „Oberonu“ dovedl rozvinouti celé báječné kouzlo orientu v barvách čarovně skvoucích, bylo by se mu to také snad podařilo v „Feramorsu“. A Rubinstein? Myslel ovšem na podobné věci, leccos připomíná nám „perské“ jeho písně — a zpěv Muezzinův „Allah il Allah, Mahomet vazul Allah!“ jest dokonce orientální motiv původní, ježž nám sděluje Villoteau. Avšak vzdor tomu všemu přec neopouštíme chladnější, méně barevný náš okcident ani na okamžik.

(Pokračování).

Zpěv Slovanův.

Bud vítáno nám, slunce jasné,
dne osvěty ty blaživý,
v tvé záři vítězné a jasné
zázrakem lípa oživí.

Již mnohá nová ratolesť
svědectvím dávné síly jest,
jen strpení, jen strpení,
duch slovanský již nelení.

Vítejte, bratří, z mnohé země,
vy různé údy velkých těl,
vy síly, utužené v temně,
jež svět již hrobem vašim mněl:
všem našá rá činnosti věk,
z otroka svobody jest rek,
vesele dál, vesele dál,
syn smrti je, kdo teď by stál.

Však ještě nevymřela síla,
jež porážela Tatary,
jež po Evropě roznítla
žár ducha volný, bujarý:
syn Slávy zas se osvědčí,
že s myšlénky je největší,
ku předu zas, ku předu v ráz,
vždyť prospali jsme dlouhý čas.

Podniky velké, úkol mnohý
nám zůstavili předkové;
nad sebou zříme cizí bohy,
nás plení cizí škůdcové,
a dosud hyzdí býlí, rum
slovanský pohostinný dům,
však věrný syn, však věrný syn
obnoví stánek mateřin.

Nás hostí různé zeměpásky,
ledový sever, vlažný jih,
však jedno heslo zdaru, spásky,
nám věkověčný tvůrce vdých,

nám hradbou nerozbornou řeč,
Cyrilův kříž, Václavův meč,
jen svorný duch, jen svorný duch
a k mnohosti dá moc nám Bůh. *)

Hoj rozlette se, sokolici,
veškerým světem slovanským,
probudte soudruhy své spící,
nadchněte k činům titanským.
Čas přeje nám, snad nikdy již!
Brat slovanský se s bratrem sblíž,
ke srdci blíž, ke srdci blíž —
hoj světe, však se podivíš! J. J. Jahn

Z ciziny a Rakouska.

** *Z Vídně.* V zdejším divadle Karlově (Carlstheater) dává se nyní Lecocquova „Angot“ s více než skvělým úspěchem. Při prvním představení jsou členové divadla i ředitel Jauner po každé scéně několikrát bouřlivě voláni. Kritika tamější chválí operetu rozhodně; zvláště podotýká, že libreto těší se krásně zaokrouhlenému celku a že není tudíž jen dle pikantních, mnohdy nesouvislých episod, jak viděti to možno u Offenbacha, sestaveno. Hudba jest prý lahodná, svěží. Děj koná se za bláznivé doby direktoria pařížského. Dámy se okazují na jevišti vesměs v antickém rouše řeckých bohyň a proto snadně pochopiti možno, proč se vlastně Vídeňáci tak pobláznili! První provedení „Genovefy“ Šumano vy určeno jest definitivně na den 8. ledna. — V březnu bude tu poprvé provozována Verdiova „Aida“. Smlouva obapolná jest již uzavřena, zkoušky příštím týdnem započnou. Komická opera byla otevřena „Lazebníkem Sevillským“ od Rossiniho. — Dne 11. hraje Liszt ve Vídni v koncertě ve prospěch nadace císaře Františka Jozefa pro malé živnostníky. Vyvolil si Šubrtovu „klavírní fantasii“ a vlastní kompozici „uherskou rhapsodii“. Po koncertě bude uspořádán banket ku jeho počtě.

** *Z Petrohradu.* Nová zpěvohra ruská „Jermak“ od Santise při prvním provedení došla úspěchu dosti šťastného. Nevyniká sice ryzím národním rázem, jak se petrohradští kritikové vyslovují, jest však velmi melodiosní. Libreto nalezlo přísných odsuzovatelů. Hraje v době císaře Ivana hrozného a hlavní úlohu v něm zastupuje loupežník, zástupce titulní úlohy.

** *Zawé Thalbergova* zove se nová hvězda na obzoru hudebním, která zaujala za posledních dob veškerý hudební svět pařížský. Jest to patnáctiletá zpěvačka, dcera proslulého pianisty Thalberga a vnučka slovatné kdys kontraaltistky Angri. Neobyčejný talent, překrásný hlas a k tomu mladistvý, půvabný zjev, toť ovšem jsou vlastnosti, jimiž lze všude zvítěziti. Zpívala poprvé v salonech bohatého Amerikána Beera a byla pojednou miláčkem pařížských kruhů vznešených. Učitelem jejím jest jakýsi Abolla, renomovaný učitel zpěvu v Newyorku.

** *Nové zpěvohry vlášské.* Ve Florencii připravují se v divadle Pagliano dvě novinky operní: jedna z pera maestra Banchiniho „Duco d'Atene“, druhá od Cor-

*) Heslo F. L. Čelakovského.

tezzio „Marinlizza“. Po celém Vlašsku jména velmi vážného požívající maestro Pietro Carrer, jenž zejména svou zpěvohrou „Rediviva“ valného úspěchu získal, dokončuje novou zpěvohru, určenou pro otevření divadla v Zantu. Libreto hraje v době velké revoluce francouzské a končí odsouzením a popravou Marie Antoinetty.

** Berlínský hud. časopis „ECHO“, jenž vycházel dosud nákladem Šlesingrova obchodu s hudebninami, přešel od 1. t. m. v vlastnictví kněhkupce Roberta Oppenheima. Redakci povede dr. Langhans.

** *Z Wiesbadenu.* V III. symfonickém koncertu provozována symfonická skladba J. Rheinbergra „Valdštýn“ s rozhodným úspěchem. Největšího dojmu učinilo scherzo svými originálními, co nejpůsobivěji spracovanými motivy. V tomtéž koncertu zastoupen byl ještě Beethoven VII. symfonií a ouverturou k „Leonore“ č. 3.

** *Z Vidně.* (Pův. dopis). Ze školy Rubinsteinovy pocházející pianista, Ludovico Breitner, rodem Vlach, uspořádal zde koncert s programem široce rozčleněným a ačkoliv v útlém dosud mládí předvedl úlohu svou k dokonalému uspokojení nejen ze stránky technické, nýbrž i z číš hudební ba i částečně hudebně poetické. Řadu piec otevřel klavírní a houslovou sonatou (v G-dur) svého bývalého mistra a pána a ve svém partu osvědčil skvělou bravúru jakož i nadšení nemalé. Škoda, že mu zdařilá jeho hra jest pokažena duchaprázdným hudlařením sekundujícího hcuslisty jakéhosi p. Czillagyho, jehož tenký prázdňý ton ostře kontrastoval s mohutným tím úhozem Breitnerovým na pianě, jenž by zajisté s lepším houslistou po hoku rovněž tak vítězně si při tomto čísle počínal jako při dalších číslech s úspěchem rozhodným si skutečně počínal při Bachovi, Chopinovi, kterýžto poslední se zdá býti nejoblíbenější specialitou mladého toho virtuosa, a konečně při Šumanovi a Raffovi. Od prvně jmenovaného velmistra hrál Breitner „Romanci“ v D-moll od poslední jmenovaného obsažnou čtyřvětou „E-moll suitu.“ Dílo toto náleží k nejznamenitějším výplodům, jež novější literatura klavírní co se týče plasticky výrazné a umělecky zaokrouhlené formy jakož i vyššího života duševního ku svým vymoženostem počítá. Vše to hrál nadšený jinoch ten jako uzralý již a pevně obrněný muž, jenž honosí se bohatým zdrojem duševního života. I naproti Šumanově dílu těsnější formy dovedl Breitner udeřiti na pravou strunu v téže míře jako naproti širým formám A-moll klavírního koncertu téhož mistra. Jen že tu měl ubohý koncertista tentýž malheur jako při Rubinsteinově sonatě s průvodem houslí; i zde při této skladbě pro dva klavíry zařízené měl po boku pianistu, jenž důkladně mu zkazil celý krásný dojem ve všech směrech! Tento sekundarius jménem Sturm, jemuž provedení onoho, jak známo neméně obtížného dílu orchestrálního svěřeno bylo, bouřil a rachotil, bez taktu, rytmu a citu za to však s takovým rozvinutím mohutných svých sil tělesných, jako kdyby chtěl vyváděti nějaké hudebně chaotické líčení bitvy mezi Vandaly a Barbary svedené. Jednotlivé přestávky vyplňovala krajanka koncertistova, jež nyní při dvorní opeře pohostinskou zpívá na engagement, slč. Emilie Taglianova tím, že nás mučila svým naturalisticky nevyvinutým, nepřijemným prozpěvováním bídného jarmarečního zboží z trhu novotaliánského. — Náš „Orchestrverein“, filialní to podniknutí zdejšího spolku hudebního, utvořen jak známo z mužův, jež neprovádí hudbu ex professo, zkrátka z dilettantův, vytáhl do boje s prvním svým letošním činem. Spolek ten rose technicky i duševně s každým novým výkonem. O prázdňém dilettantismu dávno při něm ani řeči býti nemohlo, nyní pak tím méně. Řiditel Hessler učinil z něj věru pravého soka nejvýtečnějších zdejších kapel. V skutku není možná, aby se anglického Mendelssohniana W. St. Benetta „Ouvertura Najadek“, instrumentální část Beethovenova klavírního koncertu v G-dur a jedné Haendlovy arie z „Judas Makabaeus“ konečně aby se Mozartova třívětá d-dur symfonie svěžeji, nadšeněji a korrrekněji hráti mohla, jako se to při této příle-

žitosti povedlo spolku tomu. Konservatorista Staudigl zapěl arii Haendlovu s krásným hlasem korrrekně, však bez pravého ducha jádrného, jež vyžadují podání takového v kov a kámen vtesané hudby. Sl. Lucia Tolemei žákyně prof. Epštejna provedla koncert Beethovenův zcela ve smyslu výtečného učitele svého i se samým pocitěním celé skladby. Tím vše jest pověděno. — Čtvrtý „koncert filharmonický“ obsahoval čtyři čísla způsobu rozličného obsahu však vesměs závažného. Webrova ouvertura k „Preciose“, Mozartovy variace pro smyčcové nástroje a rohy a Šumanova druhá (c-dur) symfonie jsou dávno známá čísla, jež tolikráte již filharmonikům k uznání jich statečnosti dopomohla. Novinkou tu bylo čtvrté číslo, totiž klavírní koncert, komponován a sehrán ruským pianistou Věňavským. Co se obsahu díla toho i formy zevnější týče, tu patrně jest znáti vliv ducha Šumanova a zejména jeho A-moll klavírního koncertu. Však vyznati musíme, že se nápodobení zdařilo. Ve všech možných směrech jeví se píle, vkus, duch i značná dovednost a obratnost, zvláště slušno chváliti zdravý jeho smysl pro tonové barvy a jisté efekty instrumentální. Hra jeho jest mistrna: pravý salonní vkus spojen se silou a vroucností — toť jsou hlavními znaky jeho hry. Orkestr byl dobrým. Rozmilý náš ultrakonservativní spolek „Haydn“ zkysal letos se svými „ročními počasími.“ Měl je sice jako každý rok tak i letos na programu; na štěstí však se roznemohla zpěvačka solistka a my jsme byli zachráněni.

Dr. hrabě Laurencin.

Kronika zpěváckých spolků a hudebních jednot.

** *Zpěvácký spolek „Kollár“ v Poličce* provedl dne 4. t. m. v městském divadle V. V. Hausmanna dvouaktovou operetu „Kráľ Beludžistánie Ali-Kabul-Kandahar 72.“ s dobrým úspěchem.

** *Dívčí pěvecká jednota „Božena“ v České Skalici* uspořádá dne 11. t. m. hudební, pěveckou a deklamatorní zábavu, z jejíhožto programu zvláště vyjímáme: Bendlův sbor „Ptáče“, „Zvonky“ (tušíme sbor L. Belly) a novinku z pera sbormistra jednoty, p. Viléma Volfa, sbor: „Bílá růže“.

** *„Vlastimila“*, ženská pěvecko-vzdělávací jednota v Prostějově uspořádala dne 6. t. m. koncert, v němž mimo jiné provedla některá vynikající čísla ze Smetanovy „Prodané nevěsty“ za spoluúčinkování tamější chvalně známé umělkyně pí. Staňkové a p. Ant. Vávry, člena zpěvohry pražské.

** *Z Rokycan.* Při druhé produkci „Zábojově“, dne 28. m. m. odbývané, podán nám opět důkaz o síle a zralosti tohoto výborného spolku. Máme tu na mysli v první řadě smíšený sbor, jenž výkony svými nás velice uspokojil. Asi 50 pěvců a pěvkůň zapělo nám Bendlův mohutný sbor „Důvěra v Boha“, jehož přednesení bylo úplně zdařilé. To platí jmenovitě o fuze, kde každý hlas pevně na své půdě stál, ani píde neustupuje. Druhý smíšený sbor byly Tovačovského „vánoční písně“ s průvodem harmonia a flétny, jež pěknou úpravou svou dobrý učinily dojem a vřele byly přijaty a to tím více, jelikož bylo to v době „koledování“. V celku musíme volbu čísla toho jen chváliti, nebo vedle klasických skladeb sluší zajisté, aby i naše národní písně byly pěstovány. S napnutím čekali jsme na číslo 4., v němž ženský sbor náš měl poprvé vystoupiti, aby přednesl nám Bendlův tříhlasý sbor „Zpěvil nad vodami“. Byli jsme úplně uspokojeni. Živý přednes, ladná barvivost, řádné odstínování a k tomu

ty krásné, mladistvé hlasy! — Každý byl unešen a z celé duše přál hojného zdaru tomuto mladistvému, výtečnému sboru. Solo „královny vil“, jenž sl. R. Strausova zvucným hlasem přednášela, bylo v celku dost zdařilé; místy přáli jsme si živější tempo, mimo to i ono nadšení, s jakýmž „královna vil“ krásnou májovou noci opěvuje. Pravou snad perlou produkce byla Tovačovského pro mužský sbor mistrně uvitá „Druhá kytice“ ze slovanských písní. P. řediteli A. Faflovi přísluší plná chvála, že tak výborně byla nastudována a přednešena. Velmi mile dojímalá nás tu barvivost melodická jakož i harmonická. Jak měkce a cituplně zní tu písně srbské, mužně a mohutně píseň ruská a bujností překypující píseň polská v tempu mazurkovém, s kteroužto poslední velmi uspokojivě „Kytice“ jest zakončena. Písně české pak jako perličky vloženy jsou do samého středu. — Obecenstvo hlučným potleskem odměnilo precisné provedení skladby této. Pauknerova žertovná „Poslední sklenka“ líbila se též. Slečna Friedrichova, člen spolku, hrála dvě skladby pro klavír a sice „L'inquiétude“ od Drejšoka a Lisztovu fantasií „Reminiscences de Lucia de Lammermoor“. Obdivovali jsme se dokonalé její technice, pěknému úhozu a živému, něžnému přednesu, což platí jmenovitě o čísle druhém; též sbory pečlivě provázela. Ku konci máme jen jedno přání, aby totiž „Záboj“ náš, jenž jest pravým miláčkem obecenstva zdejšího, hodně brzy připravil nám taký požitek umělecký, jaký nám poskytl v produkci této. ab.

* * Z Berouna. (Pův. dop.) Dne 26. prosince m. r. odbýván u nás v sále na „Plzence“ koncert pěvecké dívčí jednoty „Cecilie“ za spoluúčinkování věhlasné umělkyně paní Sklenářové-Malé. Nemohlo se ničím jiným dostati velmi četnému obecenstvu větší pochoutky, než-li že mu popráno naslouchati čarovným slovům, která plynula ze slovutných úst paní Sklenářové-Malé. Víme předobře, komu máme děkovati za pochoutku tu. Buďtež tímto díky vysloveny paní Majd. Wiesenbergrové, co předsedkyni spolku, kteráž jedině o tento požitek nám se postarala. Paní Sklenářová-Malá byla hlučným potleskem přivítána, a nesčíslněkrát za každým číslem vyvolána. Ostatní čísla v programu byla velmi pečlivě sestavena. Slečna Marie Cachova zapěla svým zvucným sympatickým hlasem Kavanův „Hněv“ s obvyklou rutinou. Paní Mat. Zelinková zavděčila se velmi přednesem Pivodovy písně „Dobrou noc.“ Dvojzpěvy a sbory provedené „Cecilii“, dostály úkolu svému. Lepšímu provedení vadilo příliš rozladěné piano. Ve výtečném doprovázení na pianě střídali se pp. dr. Šmolcnop a K. Nechanický. Konče tímto svůj stručný dopis, doufám, že se mi v brzku naskytne příležitost, podati Vám obšírněji zprávu o hudebním ruchu zdejším i okolním.

* * Z Jilemnice. Dne 1. t. m. uspořádali ve prospěch divadla zpěváci spolkové „Branislav“ a „Vila“ pěvecko-hudební akademii s tímto programem: 1. Overtura. 2. Českomoravské vánoční písně. Smíšený sbor s průvodem harmonia od A. B. Tovačovského. 3. „Ples Čechův“. Mužský sbor E. Vašáka. 4. „Češka“, solová píseň J. A. Bergmanna. 5. „Křepelinka“, dvojzpěv Fr. Pivody. 6. „Poutník“, smíšený sbor Mendelssohna-Bar-

tholdyho. 7. „Hubička“, mužský sbor E. Vašáka. Načež provedla ochotnická div. jednota „Kollár“ Jarošovu jednoaktovou veselohru „Básník a štolba“.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* Pašijová představení, kteráž po delší již dobu se provozují v bavorském Oberamergauu a světového jména si vydobyla, přenešena budou nyní do měst českých, po nichž společnost bavorská kočovati hodlá. Minulý čtvrtek usadila se na několik dní v Kolíně, kdež započala řadu svých představení při plném divadle. Představuje s výtečným úspěchem v živých obrazech s výraznou mimikou důležitější děje ze starého i nového zákona, zvláště utrpení Kristovo.

* Mezi četnými učiteli zpěvu v Praze ve vsí skromnosti a beze hlučných reklam, pilně a neunaveně pracuje p. Jindřich Pech, zaujímající svými vědomostmi i zkušenostmi zajisté jedno z míst nejpřednějších. Výtečná jeho metoda, hledící přede vším ku krásnému, výraznému tonu na přirozeném základě správné vokalisace české, dochází vždy většího uznání, jak v soukromých tak i v uměleckých kruzích. Seznavše ji dokonale, nemůžeme leč doporučiti ji cò nejvřeleji každému, kdož hlasu svého vzdělati chce na material v skutku umělecký. Jak doslycháme, hlásí se zejména četně u něj zpěváci a zpěvačky, hodlající vstoupiti do operní školy české, získavše si napřed důkladnou průpravu technickou a uměleckou.

* Redaktor těchto listů pracuje již delší dobu na větší sbírce všeslovanských písní národních, hodlaje jí platně rozmnožiti materiál ku poznávání různých individuálních směrů, jaké se jeví v národních písních jednotlivých kmenů slovanských. První sešit této sbírky vyjde již v krátkém čase a nalezne bohdá u všech přátel hudby slovanské patřičného povšimnutí. Obsahovati bude výbor z českých, velkoruských a maloruských národních písní s přiměřeným průvodem klavírním. Sbírká ta vycházeti bude nákladem národního kněhkupectví dra. Grégra a F. Dattla.

* Upozorňujeme na inserátní část tohoto čísla, ohlašující transkripce nejoblíbenějších písní a arií operních od Joz. Löwa, kteréž výtečně vyhovují své tendenci instruktivní, vyhýbajíce se úplně oktávě a opatřeny jsouce veskrze naznačením prstokladu. Vyšly nákladem činné firmy Em. Wetzlera v Praze a dospěly již k číslu 20. Docházejí i za hranicemi naší vlasti velké obliby.

* Nákladem kněhkupectví I. Kobra vyjde z důkladného péra ctěného našeho spolupracovníka dra. Otok. Hostinského „Esthetika hudby“, kterouž vyplněna bude nemálo citelná mezera v literatuře naší.

* Pan Joz. Mašner, rodem z Brandýsa nad Labem, absolvovaný žák pražské konservatoře, odebral se před 10 lety hned po odbytých studiích do Tiflisu, kdež po dva roky co člen vlašské opery pobyl. Odtud přišel k odporučení plukovníka knížete Galicina za divisního kapelníka k 14. pluku grusínských granátníků do Bělokluce, kdež svým výdatným působením ku zvelebení hudby vojenské takové oblibenosti došel, že před dvěma

lety od velkoknížete Konstantina Konstantinoviče draho-
cenný prsten a vloni zase z Petrohradu řád sv. Stani-
slava obdržel. Tyto pak dni jmenován byl p. Mašner
k návrhu guvernéra kavkazských krajů velkoknížete Mi-
chala carským dvorním kapelníkem a spolu kapelníkem
kavkazské armády s ročním platem 2500 rublů, dosáh-
nuv takto nejvyšší hodnosti, jakéž vůbec hudebník v ar-
mádě ruské dodělati se může. Ucházeloť se o toto místo
12 kompetentův. Nyní žije krajan náš opět v Tyflisu.
Na dřívější místo páně Mašnerovo přeje si plukovník
míti opět Čecha.

* *Karel Bendl* dokončil právě velkou skladbu vo-
kalní s průvodem orchestru pod názvem „Hebrejské me-
lodie“ na slova A. Šmilovského. Jest to dílo volné
formy elegické pro mužský sbor se solovými hlasy, plné
síly a proudu věru dramatického, což platí zvláště o
první části skladby té, kde původní klidná hladina ele-
gické nálady poznenáhlu se vlní, až dostoupí nejvyššího
stupně rozbouření a zoufalosti beznadějně. Zvláště se
tu podařilo skladateli ostrého uchvacujícího výrazu na-
lézt na slova: „Izraele rozšlapali, popel otců rozmetali
a nás k žalu ukovali. O žel! —“ Moment tento vel-
kolepý zajmouti musí bezděčně celou mysl posluchače.
Orkestr (jež nahraňuje ve výtahu piano a harmonium)
nevyplňuje jen pouhou úlohu průvodní, nýbrž vystupuje
v rozhodných situacích samostatně, co výmluvný inter-
pret slov sborem pronášených. V druhé pak části
intresantně jest kontrast solových hlasů střídavě s pl-
ným sborem proveden. Obecenstvo pražské vším právem
těšiti se může na pozoruhodnou novinku tuto, kterou
provede v příštím svém koncertu „Hlahol“ za osvědčeného
vedení samého skladatele. — Činnost Bendlova jest
v přítomné době koncentrována v oboru hudby drama-
tické. Zejména zabývá se konečným upravením rozkoš-
né své komické opery národní „Pan Franc“ kterou
směle nazvati můžeme zdařilým pendentem k Smeta-
nově „Prodané nevěstě“. Již ku předu jsme jisti, že
dojde časem svým v obecenstvu našem téže popularity,
jakou se honosí skladba Smetanova. Hlavní překážkou
tu ovšem byl dosud poněkud kulhavý tekst od Sabiny,
▼ jehož přepracování se uvázal obratný v oboru tom
G. Eim; aspoň pokud souditi smíme dle přepracování
prvního jednání osvědčil tu Eim nemalou obraťnost
péra svého. Pakli pokračovati bude v témž směru dále,
tož získá si nepopíratelných zásluh o příznivé přijetí
díla toho. Současně pracuje Bendl na vážné opeře
„Žena Vršovcova“ na slova Elišky Krásnohorské.
Dostoupil až k poslední části druhého jednání. Ostatně
slibujeme našemu čtenářstvu, že se časem svým k mistru
tomu, jenž tolikerých již sobě zásluh získal o národ
naš, vrátíme, abychom podali přehledný obraz dosavadní
neunavné činnosti jeho ve všech sborech umění hudeb-
ního: od jednoduché písně lyrické až k nejvyššímu
vrcholi t. j. dramatu hudebnímu! —

* *Zdeněk Fibich*, jenž zastává nyní místo pro-
fesora hudby na ústavě carském ve Vilně, s neunavnou
činností pokračuje dále na skvěle započaté dráze skla-
datelské ve směru hudby moderní na základě ducha
specificky českého vzdor tomu, že v nynějším povolání
svém nemá tolik volného času ku tvoření jako před

tím ve své otčině. V poměrně krátké době té dokončil
ve Vilně a instrumentoval třetí symfonickou báseň
„Jaroslav“ kterou byl v Praze započal a v základní
formě naskizoval. Obecenstvo pražské poznalo Fibicha
částečně v letošní saisoně z jeho první symf. básně
„Othello“, kterážto skladba na nejvyšší příznivého došla
posouzení ze strany veškeré zdejší kritiky. V „Zá-
boji a Slavoji“ druhé to symf. básni rozvinul se mohutný
Fibichův genius v plné své kráse, o tom jednosvorný
byl vyřknut soud při příležitosti provozování skladby té
v kruzích „Umělecké besedy“. V třetí této instrumen-
tální skladbě rozhodný opět učiněn krok ku předu.
Pakli mu dříve tanula na mysla zevnější forma Lisz-
tových prací, tož zdá se nám, že postavil se v přítomné
skladbě své na vlastní nohy. Již forma zevnější o tom
platně svědčí: není jako v předešlých pracích jednovětá
nýbrž rozdělena na dva souměrné oddíly: v prvním, jenž
tvoří jaksi předeheru k vlastní básni, opěvá komponista
smrt poetického zjevu krásné Kublajevny a v dru-
hém, vlastním to jádru celku, v nějž i těžiště hlavní
jest položeno, zabývá se výhradně s vděčnou věru po-
stavou Jaroslava. Doufáme, že skladba ta bude
brzy aspoň ve výtahu klavírním v „Umělecké besedě“
provedena. Mimo to komponoval Fibich velký klavírní
koncert s průvodem orchestru, dále klavírní sonatu
(čtyřvětou) a konečně, aby se udržel jaksi v proudu
dramatickém, komponuje „prozatím“ Lohmanovo zdařilé
hudební drama „Frithjof“ a pokročil již k druhé polo-
vici druhého jednání. Skladatel sám považuje kompozici
tuto za přípravu k velkému dramatu hudebnímu „Blaník“,
jež proň nyní básní výtečná naše básnička sl. Eliška
Krásnohorská.

* *První pražské okteto mužské*, zařízené po spů-
sobu známého švédského, vystoupí dne 17. t. m. v
Uměl. Bes. u veřejnost vedením statečného dirigenta
svého p. Kučery. Bližší data jakož i podrobný program
přineseme příště.

* *Hlasy zahraničních listů o posledním provo-
zování „deváté“ v Praze.* V 51. čísle listu svého zmí-
nili jsme se o tom, jak dokonalého zadostučinění se do-
stalo české kritice v některých *odborných listech ně-
meckých*, kam pišou náhodou mužové nepředpojatí, jimž
záleží na ocenění uměleckého výkonu více než na osob-
nostech. Uvedli jsme dopisy z lipských listů „Musikali-
sches Wochenblatt“ a „Signale“, jež přinesly stejně ob-
jektivní úsudky o provedení „deváté“ ve smyslu českých
referentů pražských. Tentokrátě podáváme třetí dopis
německého dopisovatele zdejšího p. H. Kafky, jež
čteme o „deváté“ v třetím lipském listu „Neue Zeit-
schrift für Musik“ v 1. čísle od 2. ledna 1874: „Kon-
certní saisona byla dne 16. listopadu př. r. provedením
Beethovenovy „deváté“ otevřena. Oba divadelní orchestry,
jež spolek „Filharmonii“ tvoří a konečné sjednocení
dvou politických protivníků aspoň na umělecké cestě do-
kumentují, daly si veškerou práci, aby provésti mohly
dílo, jež od slavnosti Šillerovy r. 1850 zde slyšáno ne-
bylo a pakliže ohled vezmeme na téměř každodenní jich
zaměstnání v opeře, jakož i na orkestrální obtíže sym-
fonie samé, podiviti se musíme, že jen málo zkoušek
stačilo, aby se dílo to mladšímu pokolení, jež obrovské

dílo to ovšem nezná, správně co do not (noten-gerecht) předvedlo. Co se ducha Beethovenova týče, tož bylo proti němu mnohonásobně hřešeno a rozumí se samo sebou, že za vinu se to orchestru samému klásti nemůže.“ Když se to orchestru za vinu klásti nemůže, tedy komu jinému než dirigentu? Úsudky tří českých referentů pražských srovnávají se úplně s úsudky tří zde uvedených dopisovatelův listův zahraničních. Jest to tedy úsudek „jednostranný, slabě zastoupený“? Na které straně bude soudný čtenář hledati pravdu: na té, kde se vážně upozorní dirigent na jeho vady, proto, aby se jich budoucně vystríhal, či na té straně, kde se mu z falešné kolegiálnosti lichotí tak dalece, že bez ostychu staví jej jistý nejednostranný referent co dirigenta přímo vedle Wagnera, jak známo, nejen nejznamenitějšího skladatele, nýbrž i nejznamenitějšího dirigenta naší doby. To ovšem není jednostrannost!

Česká zpěvohra. 5. ledna: „Lucrecia Borgia“. Snad proto, aby obecnost poznala, jak obrovský krok jsme učinili na poli dramatu hudebního od „zlatých“ těch dob muzy Donizettiovské, kde orchestr nemá nic jiného na práci, než aby houpal se pozvolna z toniky na dominantu a zas naopak atd. ad infinitum, vytáhlo řiditelstvo naše opět jednou „operu seriu“ z prachu divadelní bibliotéky. Solisté se tenkrát jak náleží činili. Jmenovitě tu sl. Paršova poznovu dokázala, jak výtečně vládnouti umí krásným svým materialem hlasovým. Překonávala samu sebe co do částě zpěvné; mimika a hra vůbec však nebyla ještě až do všech jednotlivostí promyšlena: nedosti přísně rozdělovala zejména ženu vztekle vášnivou a něžnou matku v jedné povaze. Moment to důležitý, jež by výkonu jejímu, kdyby jej byla neopomenula použití, byl dodal mnohem vyššího významu. Nově byly obsazeny další úlohy „vévody ferarského“ p. Kinským a „Gennara“ p. Sárrou. Oba pěvci učinili zadosti i přísnějšímu měřítku kritickému, což zvláště platí plnou měrou o pěvci prvně jmenovaném, jež co „vévoda“ sobě plně přízně obecnostva vydobyl. Pan Šára překvapoval dosti obratnou již hrou i mimikou svou — škoda že střední jeho poloha hlasová zní tak tence, řekli bychom skoro zženštile. Snad se to dá časem napravit pilným cvičením téže polohy! Obraz skvělého toho celku doplňovala sl. Hanušova ve všech částech zdařilým svým výkonem co „Orsini“. P. K. Čech věnoval úloze „Gubetty“ veškerou píli.

Směs.

Myšlenky o hudbě.

Výroky slovutných skladatelů a spisovatelů o hudbě.

Sebrala La Mara.

I.

Duch a podstata hudby.

Umění! Kdož mu rozumí? — s kým možno se smluviti o velké této bohyni!

Beethoven, listy.

Pravé umění zaniknouti nemůže a pravý umělec nalezá vroucí rozkoš u velikých výtvorech uměleckých.

Týž.

Umění pojí k sobě veškerý svět, což teprv pravé umělce.

Týž.

Láska a umění vespolným spojeny jsou životem, jako mozek a srdce, vzájemně se sesilující.

E. T. A. Hoffmann, „Fantasiestücke“.

Hudba zůstane všeobecným jazykem přírody; divnými, tajuplnými zvuky mluví k nám, marně se snažíme, dáti jí viditelnou podobu, neboť ono umělé sestavování hieroglyfů pouze nám naznačuje, co jsme sluchem svým uchytli.

Týž, Kreisleriana.

Kde není srdce, tam není hudby.

Mor. Hauptman, listy 1870.

Hudba jest výrazem svým každému srozumitelná a sice nejen pouze hudebníku, leč i obecné mysli lidské. Také není podstatného rozdílu mezi hudbou v národní písni a Bachově fuze aneb v Beethovenově symfonii. Stává-li se porozumění složitějšího díla obtížnějším jeho obsahem, tož jsou to předce vždy tytéž prostředky výrazu, samy o sobě všeobecně srozumitelné, jimiž největší jako nejmenší skladba hudební k nám mluví a jazykem se nám zjevuje, jehožto slovům a mluvnici se nemusíme teprv učit.

Tentýž. „Die Natur der Harmonik u. Metrik“.

Líčení náruživosti není účelem ni úmyslem umění. Nikoliv co jest smyslné, leč jen nadsmyslné náleží do oboru jeho.

Tentýž — listy.

Hudba jest zároveň výsledkem citu i vědomí; neboť vyžaduje na pěstitelích svých, reproduktivních i produktivních, v stejné míře přirozené nadání i zápal, jakož i vědomosti a schopnost pojímací, jichžto sobě lze vydobyti jenom vytrvalým študium a důkladným přemýšlením.

Hektor Berlioz — A travers chants.

Pravé, neodvislé, zcela samostatné umění hudební sotva se teprv narodilo. Stojí ještě v věku mládeneckém! krásné a všemocné, pythický to Apollo naší doby!

Tentýž — A tr. chants.

Která z obou mocí povznéstí může člověka v světlejší výšiny, láska či hudba? — Toť velký problem. Dle mého zdání však mohlo by se říci: Láska nemůže nám dáti představu o hudbě, ale hudba znázorniti nám může lásku. Proč má však býti jedna od druhé odloučena? Vždyť jsou křídlyma naší duše.

Tentýž. — Memoiry.

To by bylo malé umění, jež by nemělo jen zvuků, žádné řeči ni znaků pro vylíčení duševního našeho stavu!

Rob. Šumann, sebrané spisy I.

Umění hudební nejpozději se vyvinulo: počátky jeho byly prosté výjevy radosti a žalosti (dur a mol), méně vzdělaní lidé sotva sobě mohou představit, že stává speciálnějších náruživostí, následkem čehož tak těžko porozuměti mohou všem mistrům směru individuálnějšího (Beethoven, Šubert). Hlubším vniknutím v tajnosti harmonie docílilo se, že lze i jemnějším odstínům citovým dáti výrazu.

Tentýž, seb. spisy I.

(Pokračování.)

Listárna redakce.

P. dop. v Rokycanech. Bude nám velmi milé.

P. J. M. V. v S. Upotřebíme příště. Srdečné díky.

P. R. v J. O zdar naší věci neměli jsme hned z počátku ni nejmenší obavy i očekávali jsme s důvěrou, že snahy naše naleznou ohlasu. Popřejte nám jen další svou přízeň.

P. F. J. v Jič. Čekáme dosud odpovědi Vaší.